

Retorn a la beneficència

La Generalitat valenciana ha presentat un avantprojecte de llei que deroga l'actual normativa de serveis socials. La seua aprovació significa la descomposició del sistema de serveis socials públic assolit i una tornada a l'assistencialisme.

Entre els treballadors i treballadores socials s'ha corre-gut la veu. També els sindicats, els partits polítics de l'oposició i les associacions sense ànim de lucre del sector es passen els papers de mà en mà. La primera sorpresa per a tots ha estat que la Generalitat decidira crear una nova llei i no ampliar o modificar la llei ja existent amb decrets i normatives. La segona, com assenyalen la diputada del PSOE Lourdes Alonso i el representant de la Federació de Serveis Públics-UGT, Antoni Femenia, és la "precipitació" amb què s'ha tramitat la llei. El passat mes de març va ser examinada pel Consell Econòmic i Social (CES) i el proper mes d'octubre passarà a les Corts Valencianes per a ser debatuda i, molt probablement, aprovada amb els vots de Partit Popular (PP) i Unió Valenciana (UV). Un tràmit molt ràpid si es compara amb la Llei de Serveis Socials vigent en l'actualitat, que va ser aprovada el 6 de juliol de 1989 i que va tenir un part molt més llarg i difícil, fruit de la recerca del consens amb partits polítics, sindicats i organitzacions del sector. "La pressa per aprovar la llei —segons Femenia— els ha portat a estalviar-se la discussió social".

El resultat ha estat una llei que, segons el PSOE i la FSP-UGT, pot desballestar el sistema de serveis socials bastit des que es va aprovar la llei del 1989, la desaparició del concepte de públic i la consegüent obertura al mercat. En aquest sentit, tant els representants

ARXIU / RAFA GIL

Les residències privades per a gent gran es veuran beneficiades per la nova llei en perjudici de les públiques, segons FSP-UGT. Els "grups amb conductes asocials" mereixen tres línies en la nova llei.

ARXIU / RAFA GIL

A l'esquerra, José Sanmartín, conseller de Treball i Afers Socials. A la dreta, la diputada del PSOE Lourdes Alonso.

d'UGT com els de CCOO en el Consell Econòmic i Social (CES) van fer sengles vots particulars en què demanaven que la llei incloguera observacions en favor del sector públic i de les entitats sense ànim de lucre. CCOO, en les seues consideracions de caràcter general sobre la llei, considera que "tant en el preàmbul de la Llei com al llarg dels articles ha de quedar assegurada l'existència d'un sistema públic de Serveis Socials" i "ha d'assegurar-se en la Llei la gratuïtat en el moment de l'ús dels Serveis Socials, i també la universalitat". És a dir, que aquestes tres coses no queden ben reflectides en l'avantprojecte presentat. Femenia, per part de FSP-UGT, també alerta contra les contínues referències que la nova llei fa a la iniciativa privada: "això pot significar que es deixa els més desprotegits a l'arbitri del mercat pur i dur". És el cas del capítol II del títol II de la llei, que parla sobre els serveis socials especialitzats —aquells destinats a sectors concrets com ara residències gerontològiques o comunitats terapèutiques per drogoaddictes—. En aquest apartat, l'avantprojecte diu que "aquests serveis podran ser gestionats per l'administració de la Generalitat valenciana, per les entitats locals al seu àmbit territorial i per institucions o associacions promogudes per la iniciativa privada o pels afectats mateixos per la necessitat específica en qüestió". Amb això, segons Femenia, "desapareix el compromís

ARXIU / RAFA GIL

de la Generalitat d'oferir un servei que és responsabilitat seua". Femenia creu que l'avantprojecte no ha eliminat casualment el paràgraf que en l'anterior llei explicitava que "la Generalitat exercirà una acció supletòria destinada a garantir la prestació dels serveis socials en aquelles administracions locals que manquen de

Els sindicats han demanat que la nova llei faça més referència al caràcter públic, gratuït i universal dels serveis socials.

recursos necessaris per a fer-hi front".

L'entrada de la gent gran en les residències de la tercera edat també es veurà afectada per un procés que tendeix a la privatització, segons les fonts consultades. Amb la llei de 1989, quan una persona gran necessitava ser internada en una residència, feia una sol·licitud per a un centre públic. Com que la capacitat de les residències de la Generalitat era molt limitada, els vells eren ingressats en centres privats fins que hi havia una plaça pública. Aleshores, el sol·licitant es

passava a la residència de l'administració o perdia l'ajuda econòmica. Amb la llei que proposa el Partit Popular es crea l'abonament-residència, que permet ingressar el sol·licitant en un centre privat tot i que hi haja places en el centre públic. Això, diuen els treballadors socials, no és intrínsecament dolent, però afavoreix evidentment els centres privats en perjudici dels públics i significa que l'administració eludeix la seua responsabilitat social.

A més, segons assenyalava Antoni Femenia, abans es feia una distinció entre les residències privades acreditades i les autoritzades per distingir entre les que podien funcionar perquè complien tots els requisits i les que, a més d'això, estaven gestionades per associacions sense ànim de lucre i, per tant, tenien preferència a l'hora de fer concerts amb l'administració. Aquesta diferenciació no hi és en la nova llei, cosa que equipara les residències amb ànim de lucre a les no lucratives per als concerts econòmics. "Això pot comportar —conclou Femenia— el xicotet perill que baixe la qualitat dels serveis socials".

En el mateix sentit, la nova llei permetrà que els convenis amb entitats privades, que fins ara eren anuals, passen a ser plurianuals. Com diu la mateixa llei, això permetrà garantir "l'estabilitat del sistema", però pot implicar també el perill que es redueca la qualitat de l'assistència si l'administració no exerceix prou control.

Un consell paradoxal. Una de les irregularitats més flagrants de la llei és que, curiosament, ha estat revisada per una entitat, el Consell Valencià d'Acció Social (COVACSO), que teòricament és una novetat de la mateixa llei. El COVACSO va ser creat anteriorment, però de forma irregular ja que fou constituït per decret, en substitució del Consell de Benestar Social, que havia estat creat per llei. Donada aquesta paradoxa legislativa, aquest COVACSO es torna a crear amb la nova llei que proposa el PP, amb la diferència que en aquest cas se li donen competències de

gestió de programes d'actuació, tot i ser un òrgan consultiu. Segons Femenia, "si fa feines de gestió, vol dir que haurà de comptar amb personal administratiu i això significa duplicar una estructura existent, perquè això ja es fa en la direcció general de Serveis Socials". A més, segons assenyala Femenia, el personal contractat pel COVACSO no serà personal públic funcionari, per la qual cosa podrà ser pressionat més fàcilment per un superior.

En el vot particular que CCOO-PV fa al dictamen que el CES publica sobre la llei, el sindicat també critica aquest punt: entre les funcions d'un òrgan que en principi es constitueix amb caràcter participatiu i consultiu no considerem procedent que li atribueixen competències de gestió de programes específics. Igual de crítica és la socialista Lourdes Alonso, qui qualifica el COVACSO de "consell de democràcia orgànica", perquè els seus membres han estat triats per la Generalitat, en compte de ser elegits democràticament per les diferents associacions que el formen, com ara grups de gent gran, de discapacitats, etc.

Una paradoxa semblant es produeix amb la creació del Comissionat per a la Protecció del Menor, que recull aquesta llei. Aquest comissionat serà, alhora jutge i fiscal. En un exercici de redundància legislativa el Comissionat es converteix en l'encarregat de dur a terme un pla integral d'acció i també de supervisar que aquest pla es du-

ga a terme, és a dir que s'ha de vigilar i supervisar a si mateix.

Filosofia assistencialista. Un aspecte de la llei que també aconsegueix unanimitat en les crítiques és la seua filosofia "únicament assistencialista", en paraules de Lourdes Alonso, i de "tornada a la beneficència", segons Femenia. Alonso, que va ser directora de l'Institut de la Dona amb el govern socialista, afirma que "s'abandona la política d'acció positiva per un pur assistencialisme".

Femenia critica fins i tot la mateixa proposta *reina* del PP abans i després de les eleccions en matèria de serveis socials: la retribució econòmica a les mestresses de casa que cuiden una persona gran. Segons el representant de FSP-UGT, aquesta iniciativa és una "deixadesa" de l'administració: "Si fomenten que cadascú es quede a casa, s'ha acabat la justícia social perquè això no afectarà d'igual forma les famílies riques, que no necessiten un altre sou, que les pobres", raona Femenia.

Però el que deixa més poder a l'executiu és la incoherència que presenta la llei. Femenia incideix en la importància que la norma "és molt poc definida i molt poc compromesa". El text utilitza sovint formes verbals que orienten sobre el que s'hauria de fer, però no comprometen l'acció del govern. Així, es repeteixen molt fórmules tan ambigües com "podrà", "s'intentarà" o "es procurarà": "els centres de dia

podran implantar-se bé amb caràcter específic..."; "es procurarà que les dimensions siguin reduïdes", "s'intentarà que s'ubique a zones amb demanda suficient...", etc.

Per altra banda, una ullada ràpida a la llei revela que uns sectors socials, com la gent gran o la joventut, mereixen anàlisis acurades, mentre que d'altres son gairebé oblidats. Aquest és el cas dels drogodependents, als quals hi dediquen quatre ratlles, o dels "grups amb conductes asocials", que només mereixen el comentari següent en una llei de serveis socials: "S'incidirà en la prevenció i en el tractament social de la delinqüència, i en la reinserció dels ex-reclusos, mitjançant la realització de programes preparats a aquest efecte". Tota una declaració de principis.

Àlex Milian

L'avantprojecte del PP redueix la política de serveis socials per als marginals a l'assistencialisme. Una ullada ràpida a la llei revela que uns sectors socials, com la gent gran o la joventut, mereixen anàlisis acurades, mentre que d'altres són gairebé oblidats.

Universitat de Girona

Cursos d'Estiu 1996

Informació: Tel. 972 / 41 80 75

<http://www.udg.es>

ANTROPOLOGIA I LITERATURA: UNA PERSPECTIVA ANTROPOLÒGICA SOBRE L'OBRA LITERÀRIA ♦ POSTMODERNITAT, CULTURA I IDENTITAT ♦ DE L'ACTUALITAT A L'EDUCACIÓ: UNA APROXIMACIÓ PEDAGÒGICA ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ ♦ EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT I LA SOLIDARITAT. ACTIVITATS I MÈTODES ♦ 9è SEMINARI D'HISTÒRIA ECONÒMICA. CONSUM I MERCAT A LA SOCIETAT RURAL DE L'EUROPA MIEVIAL I MODERNA ♦ DONA I LITERATURA: INTRODUCCIÓ A LA CRÍTICA FEMINISTA ♦ EL MERAVELLÓS DESEMBARC DELS GRECS A LA LITERATURA CATALANA ♦ II CURS DE PALEOANTROPOLOGIA. L'ORIGEN DEL COMPORTAMENT I DE LA CONDUCTA HUMANS ♦ RELATS DE VIDA: HISTÒRIA, MEMÒRIA I FICCIÓ ♦ INTRODUCCIÓ A L'ASTRONOMIA I A LA COSMOLOGIA ♦ L'ORDENACIÓ DELS BOSCOS MEDITERRANIS ♦ LA PROBLEMÀTICA JURÍDICA DE LES AIGÜES COM A RECURS NATURAL ♦ GLOBALITZACIÓ I SISTEMES PRODUCTIUS LOCALS ♦ LA GESTIÓ DE LA QUALITAT I EL SECTOR SERVEIS ♦ NOUS PRODUCTES FINANCERS

ALTRES ACTIVITATS: I COL·LOQUI INTERNACIONAL PROBLEMES I MÈTODES DE LITERATURA CATALANA ANTIGA: PER ENTENDRE AUSIÀS MARCH ♦ 1996 GIRONA INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL IN LINGUISTICS - ESCOLA D'ESTIU DE LINGÜÍSTICA A GIRONA